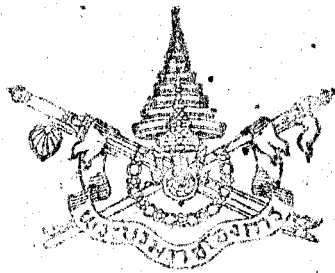

๑. ๕๒

๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอนที่ ๗๕

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

(ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๗

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗)

ปรีดี พนมยงค์

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ตอนที่ ๑๕ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๗

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับ
ที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นหกลสิบ
วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๒) ทวิ ของมาตรา ๑๔๐
แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

“(๒) ทวิ ในศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ถ้าอธิบดี
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือประธานศาลฎีกาแล้วแต่กรณี เห็น
สมควรจะให้มีการวินิจฉัยปัญหาใดในคดีเรื่องใดโดยที่ประชุม
ใหญ่ก็ได้

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๓ ที่ประชุมใหญ่นั้นให้ประกอบด้วย
ผู้พิพากษาทุกคนซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ต้องไม่น้อยกว่า

๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอนที่ ๗๕

ถึงจำนวนผู้พิพากษาแห่งศาลนั้น และให้อธิบดีผู้พิพากษา
ศาลอุทธรณ์หรือประธานศาลฎีกาเป็นประธาน

คำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก
และถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานแห่งที่ประชุมออก
เสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในคดีซึ่งที่ประชุมใหญ่ได้วินิจฉัยปัญหาแล้ว คำพิพากษา
หรือคำสั่งต้องเป็นไปตามคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ และ
ต้องระบุไว้ด้วยว่าปัญหาข้อใดได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่
ผู้พิพากษาที่เข้าประชุมแม้มิใช่เป็นผู้นั่งพิจารณาก็ให้มีอำนาจ
พิพากษาหรือทำคำสั่งในคดีนั้นได้ และจะเพาะในศาล
อุทธรณ์ให้ทำความเห็นแย้งได้ด้วย”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งประมวล
กฎหมายนี้ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา และว่าด้วยความรับ
ฟังชั้นที่สุดของคู่ความในเรื่องคำฤชาธรรมเนียม คำธรรมเนียม
ศาลในการยื่นคำฟ้อง ฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกา หรือในการ

ตอนที่ ๑๕ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๗

คำเนนกระบวนพิจารณาอย่างอื่น ตามที่ระบุไว้ในตารางท้าย
ประมวลกฎหมายนี้หรือในมาตรา ๑๕๐ นั้น ให้คู่ความผู้ยื่น
คำฟ้อง ฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกา หรือคำเนนกระบวนพิจารณา
นั้น ๆ หรือคู่ความฝ่ายที่ศาลระบุไว้ในคำสั่งในกรณีที่กระบวน
พิจารณานั้นได้กระทำโดยคำสั่งศาลเป็นผู้ชำระ แต่ถ้
คู่ความฝ่ายซึ่งระบุไว้หรือคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ยอมชำระค่า
ธรรมเนียมสำหรับกระบวนพิจารณาเช่นนั้น ศาลจะมี
คำสั่งให้งดการดำเนินกระบวนพิจารณานั้นไว้ หรือจะสั่งให้
เรียกค่าธรรมเนียมศาลจากคู่ความทั้งสองฝ่าย หรือแต่ฝ่าย
เดียวก็ได้

ค่าธรรมเนียมศาลนั้น ให้ชำระหรือนำมาวางศาลโดยวิธี
ปิดบสดมภ์ตามจำนวนที่ต้องปิดลงไว้ในคำคู่ความ คำร้อง
ใบรับ หรือเอกสารอื่น ๆ นั้น

คำร้องขอฟ้องหรือต่อสู้ความอย่างคนอนาถ คำฟ้อง
หรือฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกา หรือคำให้การหรือคำแก้อุทธรณ์
หรือฎีกา ซึ่งได้ยื่นหรือสาปพร้อมด้วยคำขอฟ้อง หรือต่อสู้
ความอย่างคนอนาถ ตลอดจนการดำเนินกระบวนพิจารณา

๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๑ วารสารกษัตริย์ราชบัณฑิตยสถาน เล่ม ๖๕ ตอนที่ ๑๕

ในชั้นใต้สวนสนาม ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลและวง
เบาะศาล เว้นแต่ศาลจะได้ยกคำขอนั้นเสีย "

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๕๑ แห่งประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๕๑ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำฟ้อง หรือ
ในกรณีที่มีการอุทธรณ์หรือฎีกา หรือมีคำขอให้พิจารณาใหม่
ถ้าศาลไม่ยอมรับฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกา หรือคำขอให้พิจารณา
ใหม่นั้น ให้ศาล มีคำสั่งให้คืน ค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมด
นอกจากค่ารับคำฟ้องและค่าอื่นคำขอให้ออกหมายเรียกจำเลย

เมื่อได้มีการถอนคำฟ้อง หรือเมื่อศาลได้ตัดสินให้ยก
คำฟ้องโดยไม่ตัดสินสิทธิใจทั้งที่จะฟ้องคดีใหม่ หรือเมื่อคดี
นั้นได้เสร็จเด็ดขาดโดยสัญญาหรือการประนีประนอมยอม
ความ ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมด
หรือบางส่วน แก่คู่ความที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้เสียไว้ในเวลาขึ้น
คำฟ้องได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกามีคำสั่งให้ส่งสำนวนความ
คืนไปยังศาลล่างเพื่อตัดสินใหม่ หรือเพื่อพิจารณาใหม่ทั้ง
หมดหรือแต่บางส่วน ตามที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๓ ศาล

ตอนที่ ๑๕ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ ธันวาคม ๒๔๘๗

อุทธรณ์หรือศาลฎีกามีอำนาจที่จะยกเว้นมิให้คู่ความต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ หรือในการที่จะยื่นอุทธรณ์ หรือฎีกาคัดค้านคำพิพากษาใหม่ของศาลล่างได้ตามที่เห็นสมควร "

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกตาราง ๑ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

" ตาราง ๑

ค่าขึ้นศาลซึ่งต้องเสียเมื่อขึ้นคำฟ้อง

๑. คิดที่ค่าขอให้ปลดปล่อยทุกข้ออ้างจำนวนเป็นราคาเงินได้ ให้คิดค่าขึ้นศาลดังต่อไปนี้

ก. ค่าฟ้องนอกจากที่ระบุไว้ใน ข. และ ค. ต่อไปนี้ ให้เรียกโดยอัตราสองบาทห้าสิบสตางค์ต่อทุกร้อยบาท

ข. ค่าฟ้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา ๒๒๑ ให้เรียกโดยอัตราหนึ่งบาทต่อทุกร้อยบาท ตามจำนวนที่อนุญาโตตุลาการกำหนดไว้ในคำชี้ขาด แต่ไม่ให้เกินกว่าสองพันบาท

ค. ค่าร้องขอให้บังคับจำนองหรือบังคับเอาทรัพย์สินจำนองหลุดตามทำนองให้การชำระรับโดยไม่มีข้อต่อสู้ ให้

๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอน ๑๕

เรียกโดยอัตราหนึ่งบาทต่อทุกร้อยบาทตามจำนวนหนี้ที่เรียก
ร้อง

ในการ คำนวณ ค่าขึ้นศาลนั้น ถ้าทุนทรัพย์หรือราคา
ทรัพย์สิ่งพิพาทไม่ถึงหนึ่งร้อยบาท ให้นับเป็นหนึ่งร้อยบาท
เศษของหนึ่งร้อยบาทถ้าถึงห้าสิบบาทให้นับเป็นหนึ่งร้อยบาท
ถ้าต่ำกว่าห้าสิบบาทให้นับครึ่ง

๒. คดีที่คำขอให้ปลดปล่อยทุกข์ไม่อาจคำนวณ เป็น
ราคาเงินได้

ก. คดีทั่วไปรวมทั้งคดีไม่มีข้อพิพาทให้เรียกเรื่องละ
สิบห้าบาท

ข. อุทธรณ์หรือฎีกาคำสั่งตามมาตรา ๒๒๗ หรือมาตรา
๒๒๘ ให้เรียกยี่สิบบาท

๓. คดีที่คำขอให้ปลดปล่อยทุกข์ซึ่ง อาจคำนวณ เป็น
ราคาเงินได้ และซึ่งไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้รวมอยู่
ด้วย ให้คิดค่าขึ้นศาลตามอัตราใน ๑ แต่ไม่ให้น้อยกว่าอัตรา
ใน ๒ ก. หรือ ๒ ข. แล้วแต่กรณี

ตอนที่ ๑๕ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๗

๕. คดีที่คำขอให้ชำระค่าเสียหายหรือค่าอุปการะเลี้ยงดู
 กิด เงินไป เงินเดือน เงินเบี้ยบำนาญ ค่าบำรุงรักษา หรือ
 เงินอื่น ๆ กิด บรรดาที่ให้จ่ายมีกำหนดเป็นระยะเวลาใน
 อนาคต นอกจากดอกเบี้ย ค่าเช่า หรือค่าเสียหายที่ศาลมี
 อำนาจพิพากษา หรือสั่งตามมาตรา ๑๔๒ อยู่แล้ว ให้คิด
 ค่าขึ้นศาลสืบห้าบาท ถ้าคดีนั้นมีคำขอให้ชำระหนี้ในเวลา
 ปัจจุบันรวมอยู่ด้วย ให้คิดค่าขึ้นศาลสำหรับคำขอนี้ด้วยอีก
 ส่วนหนึ่ง "

มาตรา ๑ ให้ยกเลิกตาราง ๒ ท้ายประมวลกฎหมายวิธี
 พิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอนที่ ๑๕

ตาราง ๒

ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

ลักษณะแห่ง กระบวนการพิจารณา	ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น	
		คดีที่ต้องมีองค์ คณะผู้พิพากษา ๒ คน	คดีผู้พิพากษา คนเดียวเป็น องค์คณะ
(๑) ค่ารับทำฟ้อง	๙ บาท	๕ บาท	๒ บาท
(๒) ค่ายื่นคำร้องขอ ความตรา ๑๐๑ ในกรณีที่ยังไม่มี คดีอยู่ในศาล	-	๑๕ บาท	๑๕ บาท
			เมื่อยื่นคำ ฟ้อง
			เมื่อยื่นคำ ร้องขอ

ตอนที่ ๒๘ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๗

ลักษณะแห่ง กระบวนพิจารณา	ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		ชำระ เมื่อใด
		คดีต้องฟ้องต่อ คณะผู้พิพากษา ๒ คน	คดีผู้พิพากษา คนเดียวเป็น องค์คณะ	
(๓) ค่าขึ้นคำขอให้ ออกหมายเรียก หรือหมายอื่น ๆ ไม่ชำระค่าธรรมเนียม ก็รับเป็น ค่าขอละ	๓ บาท	๒ บาท	๑ บาท	ผู้ เมื่อขึ้นคำ ขอ
(๔) ค่าขึ้นคำขออื่นๆ ที่ต้องทำเป็นคำ ร้อง	๔ บาท	๕ บาท	๒ บาท	ผู้ เมื่อขึ้นคำ ขอ

๑๒๐๒

๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอนที่ ๑๕

ลักษณะแห่ง กระบวนพิจารณา	ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น	ผู้รับ มอบเงิน
(๕) ค่าแห่งนายตาม มาตรา ๖๑	๘ บาท	๕ บาท	มอบให้ นางนาย
(๖) ใบมอบอำนาจแก่ ทนายความตาม มาตรา ๖๒	ไม่ต้องเสียค่า ธรรมเนียม		
(๗) ใบมอบอำนาจ ให้รับเงินตาม มาตรา ๖๓			

ตอนที่ ๑๕ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๗

ลักษณะแห่ง กระบวนพิจารณา	ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		ชำระ เมื่อใด
		คดีต้องร้องคดี คณะผู้พิพากษา ๒ คน	คดีผู้พิพากษา คนเดียวเป็น องค์คณะ	
(๔) ไม่ยื่นอุทธรณ์ให้ กระทำการตาม มาตรา ๖๕	ไม่ต้องเสียค่า ธรรมเนียม			
(๕) ค่าขอชำระ เป็นพยานฉะนั้น	๒ บาท	๑ บาท	๑ บาท	เมื่อส่ง
และ ค่าธรรมเนียมกว่า	๘๐ บาท	๔๐ บาท	๒๐ บาท	

๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอนที่ ๗๕.

ลักษณะแห่ง กระบวนการพิจารณา	สภาผู้แทน ราษฎรและ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		ชำระ เมื่อใด
		คดีต่อมอรรถ คณะผู้พิพากษา ๒ คน	คดีผู้พิพากษา คนเดียวเป็น องค์คณะ	
(๑๐) ค่ายอมความตาม มาตรา ๑๑๔ แห่ง กฎหมายว่าด้วย การล้มเลิกหรือ บางส่วน	๔ บาท	๕ บาท	๒ บาท	เมื่อทำ ยอมความ
(๑๑) ค่าหนังสือประกัน	๔ บาท	๕ บาท	๒ บาท	เมื่อทำ หนังสือ ประกัน

ตอนที่ ๔๘ หน้า ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๖

ลักษณะแห่ง กระบวนพิจารณา	ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		จำนวนคดี ที่รับ พิจารณา
		คดีต่อมอรรถคดีพิพาท คดีผู้พิพาท ๒ คน	คดีต่อมอรรถคดีพิพาท คดีผู้พิพาท ๒ คน	
(๑๒) คดีพิพาทในชั้น ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์	๔๐ บาท ชั้นฎีกา ๒๐ บาท ชั้นอุทธรณ์	๑๐ บาท	๕ บาท	๑๐๐
(๑๓) คดีพิพาทในชั้น ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์	๔๐ บาท ชั้นฎีกา ๒๐ บาท ชั้นอุทธรณ์	๑๐ บาท	๕ บาท	๑๐๐

๓๑ ธันวาคม ๒๔๖๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอนที่ ๑๕

ลักษณะ กระบวนพิจารณา	ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น จังหวัดมณฑล คดีต่อมณฑล คดีผู้พิพากษา ๒ คน ของคณะ	คดี แก้ไข แก้ไข
(๑) คำสั่งกับเรื่อง ละ (๑๕) คำสั่งกับเรื่อง ละ (๑๕) คำสั่งกับเรื่อง ละ คดีการขึ้น เกี่ยวข้องการ คำพิพากษา อันจะ เสียเนื่องจาก ดำเนินการ	๕ บาท	๕ บาท	๒ บาท

ฉบับที่ ๗๕ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๓

ลักษณะแห่ง กระบวนพิจารณา	ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		ชำระ เมื่อใด
		คดีต้องมองคดี คณะผู้พิพากษา ๒ คน	คดีผู้พิพากษา คนเดียวเป็น องค์คณะ	
พิจารณาเพื่อสืบ พยานในศาลที่ ได้รับแต่งตั้ง	—	๕ บาท	๕ บาท	ก่อนส่ง ประเด็น ไปสืบ
(๑๖) ถ้าคดีสำเนาเอกสารต่าง ๆ โดย เจ้าศาล หรือเจ้า พนักงานบังคับคดี เป็นผู้คดี ให้คดี				

๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอนที่ ๗๕

ลักษณะแห่ง กระบวนการพิจารณา	สภาผู้กษาและ สภาอุตสาหกรรม	สภาชนชั้น		ชำระ เมื่อใด
		ผู้ จัดตั้ง สภา ผู้ กษา ๒ คน	ผู้ จัดตั้ง สภา อุตสาหกรรม ๑ คน องค์คณะ	
ร้อยคำต้นหนึ่ง บาท ต่อไปร้อย คำต่อ ๒๕ สตางค์ คำรับรองฉบับ ละ ๒ บาท ตาม มาตรา ๕๔ และ มาตรา ๕๕ (๑๗) คำคัดและรับรอง สำเนาบัญชี				

ตอนที่ ๑๕ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๓

ลักษณะแห่ง กระบวนพิจารณา	ศาลฎีกาและ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		ชำระ ข้อ ข้อใด
		คดีต้องฟ้องคดี คณะผู้พิพากษา ๒ คน	คดีพิพาท คดีแพ่ง คดีอาญา คดีครอบครัว คดีล้มละลาย คดีบังคับคดี คดีปกครอง คดีอื่นๆ	
ฤชากรนิยม ตามมาตรา ๑๖๕	๑ บาท	๑ บาท	๑ บาท	๑ เดือน หรือ
(๑) ใบสำคัญเพื่อ แสดงว่า ค่า พิพาทหรือค่า ส่งได้ถึงที่สุดแล้ว	๑ บาท	๑ บาท	๑ บาท	

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

คง อภัยวงศ์

นายกรัฐมนตรี